

Indledningen er redigeret af Vibeke A. Pedersen og Krista Stinne Greve Rasmussen
Tilsyn ved cand.mag. Jørgen Sørensen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med
punktkommentarer, tekstreddegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

Sang ved Ds. M. Kongens Nærværelse i Dronningens Asyl 4de Mai 1843

ved Kirsten Vad

Indhold

- 1 Baggrund
- 2 Kongens besøg
- 3 Deilig springer Skoven ud
- 4 En overraskelse
- 5 Anvendt litteratur
  - 5.1 Trykt
  - 5.2 Utrykt

1 Baggrund

Prinsesse Caroline Amalie stiftede i 1829 et børneasyl i København, hvor børn mellem to og syv år kunne blive passet, hvis forældrene arbejdede uden for hjemmet. Asylet blev forløberen for daginstitutioner, som vi kender dem i dag. I begyndelsen hed børneasylet Caroline Amalies Asyl, men efter tronskiftet i 1839 blev den kaldt Dronningens Asyl. Gennem tiden havde asylet adresse forskellige steder (*Beretning om Dronning Caroline Amalies Asyl* 1904, s. 10-17).

I september 1841 blev en asylskole oprettet i tilknytning til Dronningens Asyl. Her kunne asylets børn få undervisning, indtil de blev konfirmeret, dvs. fra de var ca. 7-15 år. Grundtvig blev skolens bestyrer, men han stod dog ikke for den daglige ledelse (Johansen 1948-1954, bind 2, s. 188). Blandt lærerne fandtes fremtrædende grundtvigianere, og det var også Grundtvigs tanker om en fri, dansk børneskole, der kom til at præge undervisningen (Tårup 1933, s. 58).

2 Kongens besøg

Den 4. maj 1843 besøgte Christian 8. Dronningens Asyl for at se et af asyllets nye lokaler. Forud for besøget havde Caroline Amalie skrevet til Grundtvig for at bede ham om et lille vers. Det skulle udtrykke “de smaae Børns inderlige Tak til den kjærlige Konge og Landsfader” og gerne være skrevet på en kendt melodi, som børnene nemt kunne lære (*Breve 2* 1926, s. 377). Brevet er ikke dateret, men dronningen ønskede at modtage sangen hurtigst muligt og helst samme dag (s. 377). Grundtvig var også indbudt til at overvære kongebesøget i asylet.

3 Deilig springer Skoven ud

Dronningens ønske blev opfyldt, og ved kongens besøg i asylet bidrog Grundtvig med sangen “Deilig springer Skoven ud”, som var trykt i en folder med titlen *Sang ved Ds. M. Kongens Nærværelse i Dronningens Asyl 4de Mai 1843*. Sangen skulle synges på melodien til B.S. Ingemanns *Nationalsang* fra 1816, med førstelinjen “Dannevang! med grønne Bred”. Melodien var komponeret af C.E.F. Weyse.

Asylets børn repræsenteres i sangen af fuglenes kvidren, der hylder navnlig kongen for hans omsorg for de små. I strofe 2 nævnes Sorgenfri Slot i Kongens Lyngby, hvortil Caroline Amalie hvert år arrangerede en sommerudflugt for børnene (Rosendal 1915, s. 39).

4 En overraskelse

Den 5. maj – dagen efter besøget i Dronningens Asyl – sendte Caroline Amalie Grundtvig et brev, hvori hun indbød ham til at rejse til England på hendes bekostning. Hun skrev, at det havde været “et længe næret, inderligt Ønske [...] at bidrage til en Opmuntrings og Adspredelses Reise for Dem, til Engeland”, hvilket hun med “den kjærlige Konges Godhed” nu var i stand til at opfylde (Caroline Amalie til Grundtvig, 5. maj 1843, Fabricius 1952, s. 39 f.). Caroline Amalie havde sandsynligvis benyttet den gunst, som Grundtvig havde opnået hos kongen efter asylbesøget, til at få finansieret endnu en rejse til England (Grundtvig havde allerede besøgt landet tre gange i årene 1829-1831). At bevillingen til rejsen kom som en overraskelse for Grundtvig, beskrev han i breve til både Gunni Busk (brev af 6. maj 1843, Bech 1878, s. 275) og B.S. Ingemann (brev af 9. maj 1843, Grundtvig & Ingemann 1882, s. 258 f.). Selv om brevet til Busck var sendt den 6. maj, kunne Grundtvig allerede oplyse, at rejsen skulle finde sted “Ugen efter Pindse” og at hans søn, Svend Grundtvig, skulle med (Bech 1878, s. 275). Flere breve mellem Grundtvig og dronningen viser også, at der hurtigt kom gang i planlægningen, og den 10. maj var Grundtvig inviteret til middag på Sorgenfri Slot for at tale om de “nærmere Bestemmelser angaaende Afreisen til Engeland” (Caroline Amalie til Grundtvig, den 9. maj 1843, Grundtvig-arkivet, fasc. 450.a.13; Grundtvig 1891, s. 195 f.).

Deres venskab taget i betragtning, er det muligt, at Grundtvig og Caroline Amalie tidligere kan have talt om muligheden for en ny Englandsrejse. At Grundtvig selv havde tænkt på endnu en rejse til England, bekræftes af brevet til Gunni Busck, hvori

Grundtvig skrev: “Vi spøgede sidst med Reisen til Oxford” (Bech 1878, s. 275).

Om forventningerne til Englandsrejsen berettede Grundtvig i sine breve til Ingemann og Busck. Over for Ingemann handlede det om at “blusse op for den historiske Oplysning og folkelige Dannelse” (Grundtvig & Ingemann 1882, s. 259), mens han i brevet til Busck fremhævede det kirkelige og beskrev, at han ikke ville optræde “som Missionær, men som Forsvarer af Mortens og vor Deel baade i den Catholske Kirke og Vorherre Jesus” (Bech 1878, s. 276). Ifølge Helge Grell har Grundtvig dog på “alle sine Englandsrejser [...] benyttet lejligheden, når den bød sig, til at redegøre for sin universalhistoriske og sin kirkelige anskuelse med henblik på at få dem, han kommer i forbindelse med, til at tilslutte sig hans opfattelse på disse områder”, så at han ikke ville optræde som missionær, finder Grell usandsynligt (Grell 1953 s. 146).

Rejsen til England blev planlagt i løbet af maj, og den 8. juni rejste Grundtvig og sønnen Svend mod London. Den 13. juni skrev Grundtvig til Caroline Amalie, at han “igaar Middag lykkelig og vel er ankommet til London” – brevet var dog kortfattet, da han “seiler endnu i Hovedet” (*Breve 2* 1926, s. 377).

5 Anvendt litteratur

5.1 Trykt

- Bech, Henrik udg. (1878) *Gunni Busck, et Levnedsløb i en Præstegaard*, 2. udg. [1869]. København.
- *Beretning om Dronning Caroline Amalies Asyl gennem 75 Aar* (1904) udg. Bestyrelsen for “Dronning Caroline Amalies Legat til Asylet og Asylskolen i Rigersgade”. København.
- *Breve 2* 1926, se Grundtvig, N.F.S (1926).
- Fabricius, Jørgen (1952) “N. F. S. Grundtvigs breve til hans hustru under Englandsrejsen 1843” i *Grundtvig-Studier* 1952, s. 39-71. København.
- Grell, Helge (1993) “‘Langt mere eventyrligt end historisk’. Om Grundtvigs forhold til England” i *Grundtvig-Studier* 1993, s. 145-158. København.
- Grundtvig, Frederik Lange (1891) “N. F. S. Grundtvigs Breve fra England til Dronning Karoline Amalie. 1843” i *Danskeren. Tidsskrift for Land og By*, udg. Frederik Nygård & Ludvig Schrøder, bind 5, s. 195-220. Kolding.
- Grundtvig, N.F.S. & B.S. Ingemann (1882) *Grundtvig og Ingemann. Brevvexling 1821-1859*, udg. Svend Grundtvig. København.
- Grundtvig, N.F.S (1926) *Breve fra og til N.F.S. Grundtvig*, udg. Georg Christensen & Stener Grundtvig, bind 1-2, bind 2: (1821-1872). København.
- Ingemann, B.S. (1816) *Nationalsang*. Ribe.

Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4. København.

- Rosendal, Hans (1915) *Dronning Karoline Amalie (nærmest efter hendes egne Breve)*. København.
- Tårup, Kristian (1933) *Kimer, I Klokker. Billeder af Grundtvigs nyere julesalmer*. Odense.

5.2 Utrykt

- Brev fra Caroline Amalie til Grundtvig, 9. maj 1843, i Grundtvig-arkivet, Det Kongelige Bibliotek, København, fasc. 450.a.13.